

aktuell arbetsrätt

MÅNADSRAPPORT FEBRUARI 2021

februarirapporten innehåller följande domar

- AD 2021 nr 5, som handlar om arbetstvist och preskription av en arbetsgivares fordran på en arbetstagare, s 1

De Bästa Hälsningar

Tommy Iseskog

Domar från Arbetsdomstolen februari 2021

1. AD 2021 nr 4

Förlikning

2. AD 2021 nr 5

Fallet, som handlar om arbetstvist och preskription av en arbetsgivares fordran på en arbetstagare, refereras ingående på vita blad

3. AD 2021 nr 6

Förlikning

4. AD 2021 nr 7

Tredskodom

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2021-02-17
Stockholm

Dom nr 5/21
Mål nr B 60/20

KLAGANDE

Västerorts VVS installationer i Stockholm AB, 556976-6370,
Sorterargatan 14, 162 50 Vällingby
Ombud: advokaten Anders Karlsson, Advokatfirman Axelsson &
Karlsson AB, Box 3388, 103 68 Stockholm

MOTPART

Kaj Vikesson, 730416-0372, Castorvägen 9 B, 175 68 Järfälla
Ombud: jur.kand. Stefan Ragnarsson, Ragnarssons Juridiska Byrå AB,
Råstavägen 3, 169 54 Solna

SAKEN

fordran

ÖVERKLAGAD DOM

Attunda tingsrätts dom den 11 maj 2020 i mål nr T 3909-19

Tingsrättens dom, se bilaga (uteslutes här).

Bakgrund

Kaj Vikesson var tidigare anställd som VVS-montör hos Västerorts VVS installationer i Stockholm AB (bolaget). Under anställningen beställde Kaj Vikesson med bolagets godkännande två värmepumpar från Lundagrossisten i bolagets namn och för eget bruk till en kostnad om 71 929 kr. Lundagrossisten fakturerade bolaget för värmepumparna den 20 december 2012 och den 10 oktober 2013. När Kaj Vikessons anställning upphörde i juni 2018 hade han inte betalat bolaget för värmepumparna.

Bolaget väckte talan mot Kaj Vikesson vid tingsrätten och yrkade att han till bolaget skulle betala 71 929 kr jämte ränta.

Kaj Vikesson bestred yrkandet och gjorde gällande att fordran var preskriberad, då det varit fråga om ett konsumentköp. Han vitsordade beloppet.

Bolaget gjorde i första hand gällande att det inte varit fråga om ett konsumentköp och att fordran därmed inte var preskriberad. Om det var ett konsumentköp, invände bolaget, att fordran ändå inte var preskriberad eftersom

preskriptionsavbrott skett och att fordran under alla förhållanden hade återuppväckts genom att Kaj Vikesson erkänt skulden.

Tingsrätten fann att det varit fråga om ett konsumentköp och att fordran var preskriberad. Tingsrätten avslog därför bolagets yrkande och förpliktade bolaget att ersätta Kaj Vikessons rättegångskostnad.

Bolaget har överklagat tingsrättens dom.

Arbetsdomstolens behörighet

Enligt 1 kap. 1 § första stycket arbetstvistlagen ska Arbetsdomstolen pröva arbetstvister. Med arbetstvist avses bl.a. tvister rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. För att tvist mellan en arbetsgivare och en (förutvarande) arbetstagare ska utgöra en arbetstvist krävs att den rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare i denna deras egenskap (prop. 1974:77 s. 138 och t.ex. AD 1986 nr 8). Däremot är det inte nödvändigt att yrkandena i målet aktualiserar tillämpningen av arbetsrättsliga regler.

Av de omständigheter, som bolaget åberopat, framgår att Kaj Vikesson inte skulle ha förvärvat värmepumparna om han inte varit anställd hos bolaget, i vart fall inte på de aktuella villkoren. Tvisten har därmed sin grund i anställningsförhållandet mellan bolaget och Kaj Vikesson. Arbetstvistlagen är därför tillämplig.

Yrkanden m.m.

Bolaget har yrkat att Arbetsdomstolen ska bifalla dess vid tingsrätten förda talan och förplikta Kaj Vikesson att ersätta bolagets rättegångskostnad där.

Kaj Vikesson har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Parterna har i Arbetsdomstolen i allt väsentligt åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på samma sätt som vid tingsrätten i enlighet med vad som framgår av tingsrättens dom. Kaj Vikesson har dock inte här gjort gällande att bolaget har sålt värmepumparna till honom till marknadspris, utan har vidgått att han fått köpa dem till ett förmånligt och rabatterat pris.

Målet har avgjorts utan huvudförhandling. Parterna har åberopat samma bevisning här som vid tingsrätten. Den muntliga bevisningen har lagts fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagningar av förhören vid tingsrätten.

Domskäl

Twisten

Det är ostridigt att bolaget har en fordran mot Kaj Vikesson för de två värmepumparna och att Kaj Vikesson ska förpliktas betala det av bolaget yrkade beloppet, om bolaget inte har förlorat rätten att göra fordran gällande på grund av preskription.

Arbetsdomstolen prövar först om bolagets fordran är en konsumentfordran enligt preskriptionslagen, det vill säga om Kaj Vikesson i egenskap av konsument har köpt värmepumparna av bolaget inom ramen för bolagets näringsverksamhet. Om så inte är fallet, ska Kaj Vikesson förpliktas betala det yrkade beloppet. Om Arbetsdomstolen kommer fram till att det är en konsumentfordran, ska domstolen pröva om preskriptionsavbrott har skett och, om så inte skett, om Kaj Vikesson har återuppväckt fordran genom att erkänna skulden efter preskriptionstidens utgång.

Parternas ståndpunkter

Bolaget

Kaj Vikessons köp av värmepumparna genom bolaget i dess egenskap av hans arbetsgivare är att betrakta som en anställningsförmån. Kaj Vikesson är då inte att betrakta som en konsument i förhållande till bolaget. För att det ska vara fråga om ett konsumentköp krävs det vidare att varan tillhandahålls yrkesmässigt av arbetsgivaren. Bolaget säljer inte VVS-varor, varken i butik eller via internet. Därtill innebär kravet på yrkesmässig verksamhet att försäljningen sker med ett vinstsyfte. Bolaget har sålt värmepumparna till Kaj Vikesson till självkostnadspris och på kredit, vilket har inneburit en förlustaffär. Försäljningen har därmed inte varit del av bolagets yrkesmässiga verksamhet.

Även om det skulle vara fråga om ett konsumentköp är fordran ändå inte preskriberad. Bolagets företrädare har vid flera tillfällen begärt att Kaj Vikesson skulle betala för värmepumparna. Detta har skett under personalmöten där personalköp varit en återkommande punkt och genom den blankett om att betala för uttaget material som Kaj Vikesson fick innan han avslutade sin anställning. Kaj Vikesson har dessutom i ett e-postmeddelande den 19 juli 2018 erkänt skulden och medgett betalning. Fordran är därför under alla förhållanden inte preskriberad.

Kaj Vikesson

Bolaget har yrkesmässigt förmedlat värmepumparna till Kaj Vikesson för hans privata bruk. Även om bolaget inte säljer VVS-varor i butik eller via internet, så säljer bolaget sådana varor som delmoment i beställda installationsarbeten. Det saknar betydelse att Kaj Vikesson har köpt dem till ett förmånligt och rabatterat pris. Kaj Vikesson har inte avstått från det konsu-

menträttsliga skyddet vid köpet. Kaj Vikesson är i förhållande till bolaget att betrakta som konsument, varför fordrans preskriptionstid är tre år. Eftersom bolaget framställde krav på betalning först den 21 juni 2018 är fordran preskriberad. Kaj Vikessons mejl den 19 juli 2018 utgör inte något vitsordande av bolagets fordran och har inte den klarhet som krävs för att återuppväcka fordran.

Är bolagets fordran en konsumentfordran enligt preskriptionslagen?

Rättsliga utgångspunkter

Huvudregeln, enligt 2 § första stycket preskriptionslagen, är att en fordran preskriberas tio år efter dess uppkomst, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Enligt paragrafens andra stycke är preskriptionstiden dock tre år för fordran mot en konsument, om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nytthet som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har tillhandahållit konsumenten för huvudsakligen enskilt bruk.

Begreppen konsument och näringsidkare i preskriptionslagen har samma innebörd som i t.ex. avtalsvillkorlagen, konsumentköplagen och konsumentkreditlagen (prop. 1979/80:119 s. 90).

Med konsument avses enligt 1 § fjärde stycket konsumentköplagen (1990:932) en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Det som förvärvats ska således vara avsett huvudsakligen för enskilt ändamål. Att den som förvärvar varan har köpt den för någon annans räkning än sin egen, t.ex. en familjemedlem, eller för att ge bort den i present, hindrar inte att varan ska anses vara avsedd för enskilt ändamål (prop. 1989/90:89 s. 59 f. och prop. 2001/02:134 s. 81).

Definitionen av näringsidkare är vidsträckt och omfattar varje fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk natur. Den treåriga preskriptionstiden gäller dock inte sådana fordringar som tillkommer en näringsidkare på grund av någon transaktion utanför näringsidkarens yrkesmässiga verksamhet (se förarbetena till preskriptionslagen, prop. 1979/80:119 s. 90 och 187).

För att en säljare ska ses som näringsidkare i konsumentköplagens – och därmed i preskriptionslagens – mening krävs, förutom att säljaren bedriver näringsverksamhet, att säljaren handlar för ändamål som har samband med näringsverksamheten. Många gånger är det klart att det finns ett sådant samband som lagen förutsätter. När en näringsidkare säljer något som inte ingår i näringsverksamheten måste det, för att säljaren ska anses vara näringsidkare enligt konsumentköplagen, finnas en förbindelselänk mellan näringsverksamheten och avtalet. Vid bedömningen av om sambandet är tillräckligt påtagligt har det betydelse om förbindelselänken mellan näringsverksamheten och avtalet aktualiserar ett konsumentskyddsintresse. Bedömningen ska utgå från den typiske konsumentens skyddsintresse. Avgörande blir då om säljaren, på grund av den egna näringsverksamheten vid avtalet, kan

anses ha intagit en överlägsen ställning gentemot en sådan typisk konsument. Ett uttryck för detta kan vara att säljaren använder näringsverksamhetens marknadsföringsresurser eller avtalsformulär som vanligtvis används i verksamheten (prop. 2001/02:134 s. 26 f. och 80 f. och NJA 2018 s. 866).

En säljare är således inte en näringsidkare enligt konsumentköplagen, om näringsidkaren säljer en vara under sådana förhållanden att han eller hon måste anses göra detta i egenskap av privatperson. Det kan t.ex. röra sig om att en företagare säljer sina privata möbler eller sin privata bil. Det krävs däremot inte att den vara som säljs är av sådant slag som näringsidkaren normalt säljer. Om t.ex. en livsmedelshandlare säljer sin kontorsutrustning, är konsumentköplagen tillämplig eftersom försäljningen sker för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten (prop. 1989/90:89 s. 60 och prop. 2001/02:134, s. 26 f. och 80 f.).

Arbetsdomstolens bedömning

Följande är ostridigt eller framgår av utredningen. Bolaget utför i huvudsak VVS-installationsarbeten. Bolaget har ingen försäljning av VVS-produkter i butik eller via internet men försäljning av sådana varor sker i viss utsträckning som delmoment i installationsarbeten. Bolaget köper varor av bl.a. Lundagrossisten för vidareförsäljning till kunder. Bolaget köper varor av Lundagrossisten till ett nettopris som är lägre än rekommenderat bruttopris till slutkund. Bolaget låter sina anställda, efter avstämning och godkännande, göra privata inköp genom bolaget. De anställda får beställa varor från bolagets leverantörer i bolagets namn och därefter betala bolaget samma pris som bolaget betalat till leverantören. För de två värmepumparna har bolaget krävt ersättning av Kaj Vikesson med samma belopp som bolaget betalade till Lundagrossisten. Kaj Vikesson köpte värmepumparna för sitt eget respektive sin systers enskilda bruk.

Arbetsdomstolens bedömning är att Kaj Vikesson var konsument i preskriptionslagens mening, eftersom han är en fysisk person som köpt värmepumparna för enskilt bruk. Det saknar betydelse att han köpt en av värmepumparna åt sin syster. Det saknar vidare betydelse att Kaj Vikessons köp av värmepumparna skett inom ramen för hans anställning.

Bolaget är en juridisk person som bedriver näringsverksamhet. Även om bolagets huvudsakliga verksamhet är VVS-installationer, är det ostridigt att bolaget i mindre omfattning säljer VVS-varor till kunder i samband med installationsarbeten. Försäljningen till Kaj Vikesson följde bolagets rutiner för anställdas privata inköp men skiljde sig från bolagets försäljningar till kunder, dels genom att försäljningen inte skedde i samband med någon installation som bolaget utförde, dels genom att Kaj Vikesson fick köpa värmepumparna till bolagets inköpspris.

Det får anses vanligt att företag inom vissa branscher har personalrabatter. En personalrabatt är en anställningsförmån som är knuten till det faktum att en person är anställd hos ett visst företag. Det måste antas att en näringsidkares beslut att tillåta förmånliga personalköp grundas på överväganden om att personalköpen gynnar den egna rörelsen, t.ex. genom att öka personalens lojalitet med verksamheten. Personalköp får därför vid tillämpningen av preskriptionslagen anses ske i näringsidkares yrkesmässiga verksamhet.

Med beaktande härav anser Arbetsdomstolen att försäljningen skett i bolagets yrkesmässiga verksamhet. Denna bedömning ändras inte av vad bolaget anfört om att försäljningen snarast inneburit en förlustaffär för bolaget genom att Kaj Vikesson fått en flerårig räntefri kredit.

Sammanfattningsvis gör Arbetsdomstolen samma bedömning som tingsrätten, nämligen att bolaget i förhållande till Kaj Vikesson agerat som näringsidkare och att Kaj Vikessons köp skett för privat bruk. Detta innebär att fordran är en konsumentfordran enligt preskriptionslagen och att preskriptionstiden därmed är tre år samt att fordran är preskriberad, om inte preskriptionsavbrott skett.

Har preskriptionsavbrott skett eller fordran återuppväckts?

Tingsrätten har funnit att Kaj Vikesson erkänt skulden fram till och med januari 2014 men att preskriptionsavbrott från bolagets sida inte skett fram till och med januari 2017. Vidare har tingsrätten kommit fram till att bolagets fordran därefter inte återuppväckts.

Arbetsdomstolen gör i dessa delar ingen annan bedömning än tingsrätten.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Arbetsdomstolen har i likhet med tingsrätten funnit att talan är preskriberad och att bolagets talan därmed ska avslås. Arbetsdomstolens ställningstagande innebär att Kaj Vikesson har vunnit målet. Bolaget ska därmed betala Kaj Vikessons rättegångskostnad vid tingsrätten. Tingsrättens domslut i sin helhet ska således fastställas. Som förlorande part ska bolaget även betala Kaj Vikessons rättegångskostnad i Arbetsdomstolen. Det yrkade beloppet är skäligt.

Domslut

1. Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens domslut.

2. Västerorts VVS installationer i Stockholm AB ska ersätta Kaj Vikessons rättegångskostnad i Arbetsdomstolen med 15 400 kr för ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Karin Renman, Ulrika Stenbeck Gustavson, Joanna Román, Gabriella Forssell, Per-Olov Strandberg, Sofie Rehnström och Carl-Gustaf Hjort. Enhälligt.

Rättssekreterare: Martina Sjölund

